

Τὰ συμποντικὰ δειλόκαρδη μὲ δείχνουν...
 Ἐμπρός, παιδιὰ, στὸ σπίτι ἔμπᾶτε κι ἂν κανέναν
 Παράνομο θάρρει νὰ ἰδῆ τὰ θυμάτ'α μου
 Ἄς φύγῃ ἐγὼ τὸ χέρι μου δι' θά ντροπιᾶσω !...
 Ποτὲ ὦ ποτέ, καρδιά, (β) τέτοιο κακὸ μὴν κάνης.
 Λυπήσου τὰ, ὦ κυρομοίρη, κ' εἶνε παιδιὰ σου.
 Μαζὶ μας σὺν ἔρθουν καὶ σὺ χωρὰ θὰν τῶχης...
 Μὰ τοῦ Ἄδῃ τοὺς αἰμόχαρους θεοὺς, ποτές μου
 Δὲν θὰν τάρῃσω οἱ ἔχθροί μου καταρονεμένα
 Νὰ μού τὰ σκοτώσουνε; Δίχως ἄλλο βέβαια
 Θὰ μού πεθάνουν' τότε ἀφοῦ εἶν' ἀνάγκη πάσα,
 Ἄς τὰ σκοτώσω ἐγὼ πού τῶχω γεννημένα.
 Κι οὔτε στὸ χέρι μου εἶνε πλιὸ νὰν τὰποφύγῃ !
 Ξέρω καλά' στὴν κόμη της τόρα τὸ στεφάνι
 Φορεῖ καὶ μέσ' στοὺς πέπλους μου ἡ Βασιλοπούλα
 Χάνεται, ἡ νύφη' μὰ κ' ἐγὼ θεὸ νὰ τραθῆξω
 Δύστυχο δρόμο καὶ θὰ σταίλω ἐτούτ' ἀκόμη
 Σὲ δρόμο τρισευρότερ' — ὅμως σὺν παιδιὰ μου
 Νὰν τὰποχαίρητῃσω θέλω πρὶν μου φύγουν !
 Δόστε τῆς μητερούλας σας δόστε, παιδιὰ μου,
 Τὸ δεξιὸ χεράκι νὰ φιλήσῃ. Ὡ χέρι
 Τρισαγκπημένο μου, ὦ τρισαγκπημένες
 Ἐυχουλές μου καὶ πλκαματάκι μου πινώρια,
 Εἶθε, νὰ ζῆτ' εὐτυχισμένα—Μ ἄ ε κ ε ἰ κ ἄ τ ο υ.
 Γιατί ὄλ' ἀπᾶνου ἰδῶ ὁ πατέρας σας τὰπῆρε...
 Ὡ ἰοεῖς γλυκῆς μου ἀγκάλες, τρυφερά μου χᾶδια
 Κι ἀνακνοῖς γλυκύτατες τῶν παιδιῶν μου, ἔμπᾶτε
 Ἐμπᾶτε μέσα... (Ἐνῶ φεύγουν)

Δὲν κρατῶ πλιὸ νὰν τὰ βλέπω,
 Γιατί μὲ λυώνει ὁ πόνος τους. Καὶ ναιώθει ὁ νοῦς μου
 Παιὸ φριχτότατο κακὸ μέλλω νὰ κάνω,
 Μὰ εἶνε δυνατώτερος ἀπ' τοὺς στοχασμούς μου
 Ὁ θυμὸς μου—ἡ ἀφορμὴ τῶν κακῶν τοῦ ἀνθρώπου!

(Ἀκολουθεῖ)

(3) Καρδιά ἐξήγησα τὸ «Θυμέ». Θαρρῶ εἶνε σωστότερο ἀπὸ ὀργή: Θυμὸς=ὀργή, ψυχὴ, καρδιά.—

—Τοῦ Δ. ἡ γυναῖκα εἶναι ἀγγελουδι σωστό, μόνο τὰ φτερά της λείπουν.

—Ἐχεις λάθος ἀπεναντίας. Τότε πῶς πεταίει.. ἀπὸ μιὰ σ' ἄλλη ἰσκαλιὰ;

ΑΓΝΩΣΤΗ ΠΑΡΑΦΡΑΣΗ ΤΗΣ ΙΛΙΑΔΑΣ

Τὴν ἴδια βδομάδα—πού ὁ τρανὸς Πάλλης μὲς χάριζε στὴ λαβέντικη γλῶσσα μεταφρασμένη τοῦ Μαιωνίδη τὴν Ἰλιάδα, τὴν ἴδια βδομάδα εἰρηκα κ' ἐγὼ ἐρεθωνότας τὰ χειρόγραφα κωντικία τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου καὶ συντάζοντας τὸν κατάλογό τους μιὰ ἀγνωστὴ ὡς τώρα παράφραση τῆς ἑκαουσῆς ἐποποιίας. Δὲν εἶναι τῶν παραφραστῶν πού ξέρουμε ὡς τώρα. Εἶναι ὀλωσθιδίου καινούργιο πρᾶγμα σὲ μιὰ καθαρεύουσα ἐμμετρῆ γλῶσσα μὲ πολὺ λαθιασμένους ἀνομοιοκατάλητους στίχους. Λυπᾶμαι κατὰκαρδὰ πού σὰ βιαζόμουνα δὲν μπόρεσα νὰ ξεσηκώσω ἀρκετοὺς στίχους ὥστε νὰ τοὺς δημοσιέψω ἐδωδὰ γιὰ δεικν.

Ὁ Κωντικὸς κῦτῆς τῆς παράφρασης, εἶνε σὲ χαρτί τιλιπνὸ, ἔχει διάστασες 0,164 X 0,225 καὶ φύλλα 249. Στὴν ἀρχὴ λείπουν ὡς 72 λογαριαζῶ φύλλα, σὰ ὅποια ἦσαν οἱ τέσσερις πρῶτες ραφιδιές καὶ κομμάτι τῆς πέμπτης. Στὸ τέλος τοῦ κειμένου, φ. 249α, διαβάζουμε: 1787 μαρτίου—4-.....» εἰσθεθεῖσαι ἐν γωνίᾳ πού καὶ ἐν παραβύστω κειμένη—ἡ παρούσα θαυμασιωτάτη παράφρασις, τῆς τοῦ ὀμη-ρου Ἰλιάδος, ἀνεγραφήθη βιαιὰ χεiri πρὸς ὀφέ-λειαν τῶν ἐντυγχανόντων, παρὰ ἰωαννίμ μολαχοῦ, τοῦ ἐν τῆς Κρήτης. Οἴμοι μνήαν ποιεῖτε—πρὸς κ(ύριον) οἱ ἐντυγχάνοντες δέομαι.

Χεῖρ γὰρ ἠυεῖσα, τοῦ γραψάντος ὀλεῖται, γραφὴ δ' αἰῶνι, τῶδε συμπαραμένει:

Εὐρέθη δὲ ἐν τῇ βασιλευούσῃ τῶν πόλεων, ἐν τῇ βι-βλιοθήκῃ τοῦ πανιερωτάτου ἀγίου ἐφέσου Κυρίου σαμουήλ:

Στὴν κατάταξιν ἔδωκα στὸ χειρόγραφο αὐτὸ ἀριθμὸ 54.

Ἀθήνα 26.10.1904.

ΝΙΚΟΣ ΒΕΗΣ

ΤΟ ΣΥΜΠΕΘΕΡΙΚΟ

(Καρπενίσιον τῆς Εὐρυτανίας)

Εἶχαν ἔρθῃ μιὰ φορὰ πᾶνε χρόνια καὶ χρόνια συμπέθεροι ἀπὸ τὸ Στένωμα νὰ πάρουν μιὰ νύφη ἀπὸ τὸ Καρπενίσι. Ἡ νύφη ἦταν ἀρφανή, θυγατέρα μιᾶς φτωχῆς χήρας, ἀλλὰ διαστρεμμένη κι' ἀγά-

μιστη. Εὐρέθησαν σύμφωνοι μὲ τὸ γαμπρὸ, καὶ ἀνάγκασαν τὴ δύστυχημένη τὴ μάνα της νὰ τοὺς δώσῃ ὅτι εἶχε καὶ δὲν εἶχε προικιά. Πῆραν ὅλα τὰ πρᾶγματα τοῦ σπιτιοῦ, τὰ χαλκώματα καὶ τὴ γίδα ἀκόμη. Ἐγίναν τὰ στεφανώματα τὴν Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ καὶ ξεκίνησε τὸ συμπεθερικὸ ὄλο γιὰ τὸ χωριὸ τοῦ γαμπροῦ, μπροστὰ ὁ γαμπρὸς κ' ἡ νύφη καθάλλα σὲ μουλάρια στολισμένα μὲ λουλουδία καὶ χρωματισταῖς κορδέλλαις, ἐπειτα οἱ συμπέθεροι μὲ τᾶξιν κατὰ τὴν ἡλικία τους, πρῶτοι οἱ γεροντότεροι, ἀπὸ πίσω οἱ μικρότεροι καὶ ὕστερα τὰ μουλάρια μὲ τὰ προικιά, τὰ τρώματα, τὰ πιᾶτα, τὰ ποτήρια. Ἐκεῖ ἔτ' ὁ δρόμο, προτοῦ ν' ἀρχίσῃ ὁ μέγας ἀνθρώπος, ἡ ἀπονη νύφη θυμήθη πῶς εἶχαν ἀφήσῃ ἑστῆς μάνας της μιὰ κλώσσα μὲ τὰ κλωσσόπουλα. Ἔστειλε λοιπὸν κοπέλλι νὰ τὴν πάρῃ καὶ νὰ τὴν φέρῃ. Ἡ χήρα ἡ μάνα της, σὺν εἶδεν πῶς ἤθελαν νὰ τῆς πάρουν ὡς καὶ τὴν κλώσσα, δὲν ἐκρατήθη. Πάρ τὴν κλώσσα, λέγει μὲ θυμὸ, καὶ πάγαινές τους τῆ. Καὶ ἀπὸ τὰ βῆθη τῆς ψυχῆς της τοὺς καταράσθηκε. «Θέ μου, εἶπε, πέτρας καὶ λιθάρια νὰ γίνουν ὄλοι!» Καὶ ἐπιασε ἡ κατάρα της κ' ἐμαρμάρωσαν ὄλοι, καὶ φαίνονται ἀκόμη ἐστὶ Βελούχι, ὡς μιὰ μιση ὥρα μακριὰ ἀπὸ τὸ Καρπενίσι, ἐστὶ μέρος τοῦ τὸ λέν Συμπεθερικὸ. Ἐκεῖ δείχνουν οἱ βραχοὶ ὄλο τὸ συμπεθερικὸ κατὰ σειρά καθὼς ἀνέβαινε τὸν ἀνθρώπο γι' αὐτὸ κ' οἱ τελευταῖοι εἶναι μικρότεροι, ἐπειδὴ, ἀποπίσω ἐπήγαιναν οἱ νεώτεροι συμπέθεροι καὶ τὰ παιδιὰ.

Ο ΗΛΙΟΣ ΚΑΙ Η ΣΕΛΗΝΗ

(Ἀθήναι)

Ὁ Ἥλιος παντρεύτη τὴ Σελήνη. Τὴν πῆρε γυναῖκα καὶ τὴν ἀγαποῦσε, καὶ τὴν ζήλευε παραπολύ. Γιὰ τοῦτο, ὅσο ἦτον ὁ Ἥλιος ἐ' τὸ σπίτι, ἡ Σελήνη δὲν ἐφαίνετο, ἀλλ' ἔμεινε κρυμμένη.

Ἦθελε ὅμως νὰ ἐβγῇ καὶ αὐτὴ κομματάκι ἐξω, καὶ τήραγε πότε θὰ βγῆ ὁ ἄντρας της, γιατί ἦταν κυνηγὸς, καὶ πήγαινε καθημέρα ἐ' τὸ κυνήγι. Ὅταν πέραγε ὁ Ἥλιος πίσω ἀπὸ τὰ βουνά, ἀμα δὲν ἄκουγε τὰ βήματά του, κύτταζε μπαπουλωμένη ὡς τὰ μάτια πότε θὰ βγῆ. Ἄν ἔβλεπε τὴν ἀκολουθία του, τοῖς ἀχτίνες, ἔμεινε σκεπασμένη ἀμα ἐχάανετο καὶ ὁ τελευταῖος ἀπὸ τὴν ἀκολουθία τοῦ ἀνδρός της, ἐβγανε τὸ πρόσωπό της καὶ ἐχαίροταν τὸν κόσμο. Ἀμα πάλιν ἔβλεπε ἀπὸ τὰ βουνὰ τὴν ἀκολουθία ἐ' τὴν ἀνατολή, ἔμπαινε μέσα. Ἔτσι ζοῦσε πάντα καλὰ μὲ τὸν ἄντρα της.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΠΙΦΥΛΑΞΕΣ

ΠΕΡΙ ΓΛΩΣΣΗΣ ΣΚΙΑΣ,

Καὶ ἂν ἐπρόσεχε ὁ κ. Χατζηδάκις ἐκεῖ πού μιλάει ὁ Πάουλ γιὰ τὴ μεσαιωνικὴ λατινικὴ πού τὴν ἐρεῖζει «γλῶσσαν κοινήν γραφομένην», ἂν ἐπρόσεχε μόνο σ' αὐτὸ ὅτι μιλάει καὶ γιὰ τὴ μεσαιωνικὴ λατινικὴ ὁ γερμανὸς γλωσσολόγος, χωρὶς νάναί ἀνάγκη νὰ κάνει τοὺς συλλογισμούς πού διαβάσατε πρὶν, ἀπ' αὐτὸ καὶ μόνον, ὅτι μιλάει ὁ Πάουλ καὶ γιὰ τὴ μεσαιωνικὴ λατινικὴ, πού κάθε ἄλλο εἶτανε παρὰ σωστή, θάβλεπε ὁ κ. Χατζηδάκις ὅτι καμιά, ἀπολύτως καμιά σχέση μὲ τὸ ζήτημα δὲν ἔχουν ὅσα στὸ κεφάλαιο αὐτὸ γράφει ὁ Πάουλ γιὰ νὰ μὴν τὰ καταλάξει ὁ κ. Σκιας πού γιὰ τὸ βιβλίον

* Ἡ ἀρχὴ του στὸ 118 φύλλο τοῦ «Νουμά»

του μιλοῦμε, καὶ πού πρέπει γι' αὐτὸ νὰ κλείσουμε τίς «Γλωσσολογικὰς μελέτας» τοῦ κ. Χατζηδάκι, καὶ τὴ μεγάλη παρένθεση πού ἀνοίξαμε, ἀναλαμβάνοντας τὸν ἐν ἀρχῇ μίτον, ὅθενπερ αὐτὸν εἰάσαμεν. Πρὶν ὅμως, μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς κωνικῆς γλῶσσας καὶ τῆς μεσαιωνικῆς λατινικῆς, ἀξίζει νὰ παρατηρήσουμε, ὅτι ὁ Πάουλ λέει γιὰ τὴν τελευταία πῶς μιλιότανε κίβλας ἀπὸ τοὺς γραμματισμένους τῆς ἐποχῆς. Ἄλλ' αὐτὸ δὲν τὸ λογαριάζει, λέει, γιατί τὸ σωστὸ γιὰ τὴ μεσαιωνικὴ δὲν εἶτανε σωστὸ ἐπειδὴ λεγότανε, ἀλλὰ λεγόταν ἐπειδὴ σωστὸ εἶτανε. Τὰ ἴδια τῆς καθαρεύουσας. Κι ὅμως μὲ τὸν Πάουλ ὁ κ. Σκιας ἐγῆκε νὰ ὑποστηρίξει τὴν καθαρεύουσα.

Λέγαμε λοιπὸν ὅτι ὁ Πάουλ ἐπῆρε στὸ λαμβάνον τὸν κ. Σκιας. Διάβασε ὁ τελευταῖος ὅσα γράφει ἐπρῶτος γιὰ «τὴν σκηνηκὴν γερμανικὴν» (*) ὅτι δηλ. «εἶναι καθαρὰ πρόληψις ἂν ἀναφέρεται πρὸ ἡμῶν (τοῖς Γερμανοῖς) ὠρισμένους τίς τόπος ἐν ᾧ δῆθεν διμιλεῖται ἡ καθαρὸτάτη Γερμανική». Ἄλλ' ὅμως ἡ πρότυπος γλῶσσα δι' ἡμᾶς εἶναι μᾶλλον ἢ ἐν τῷ θεάτρῳ ἐν τῷ σοβαρῶ δράματι συννηθισμένη...», εἶδε πῶς πουθενὰ δὲ μιλιέται ἡ καθαρὸτάτη Γερ-

(* Σελ. 69 σημ. 1 τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Σκιας.

μανικὴ, ἐχάρη γὰρ ἡ μεγάλην σφόδρα καὶ βεβαιὰ γευμένος ἐν τῆς χαρῆς,— κ' ἡ καθαρεύουσα πουθενὰ δὲ μιλιέται, στοχάστηκε· εἶναι λοιπὸν διάλεκτο-καὶ δὴ ἡ ἐπικρατεστέρα, καθὼς καὶ ἡ καθαρὸτάτη Γερμανική. Κρίμα πού δὲν πρόσεξε καὶ στὸ ὑπερθετικὸ καθαρὸτάτη γιατί ἔτσι θὰ ὄριζε καὶ ποιά καθαρεύουσα εἶναι ἡ διάλεκτος ἡ φυσικὴ καὶ ἡ ἕβρισκε βέβαια πῶς εἶναι ἡ καθαρὸτάτη τοῦ Θ. Λιβαδῆ, τοῦ Βελέττα καὶ τοῦ Ι. Οἰκονομίδη. Ἄν ὅμως ὁ κ. Σκιας δὲν παρανοοῦσε τὰ λόγια τοῦ Πάουλ, θάβλεπε πῶς γιὰ τὴν προφορὰ τῆς Γερμανικῆς, ὅχι γιὰ τὴ γραμματικὴ καὶ τὴ σύνταξιν καὶ τὸ λεχτικόν, μιλάει σ' αὐτὸ τὸ μέρος ὁ γερμανὸς γλωσσολόγος. Τὸ νόημα μ' ἄλλα λόγια τῆς «μαρτυρίας» τοῦ Πάουλ εἶναι τὸδε: «ἡ πρότυπος γερμανικὴ προφορὰ εἶναι ἡ συννηθισμένη ἐν τῷ θεάτρῳ οἰδεῖς δ' ὠρισμένους τόπος ὑπάρχει, ἐνῶ τῆς καθαρὸτάτης γερμανικῆς προφορᾶς ἐστὶν ἀκούσαι». Καὶ προχωρώντας ὁ Πάουλ, ἀφοῦ ἐξηγεῖ γιατί τοῦ θεάτροῦ ἡ προφορὰ εἶναι ἡ «πρότυπος», λέει παστρικά ὅτι τᾶλλα— γραμματικὴ, σύνταξιν, λεχτικόν, πλέξιμο λόγου, ὅλα— ἔ συγγενέας τὰ ὄριζει. Νὰ τί θὰ πεί νὰ εἶναι κανεὶς σοφός. Σὲ ἀναγκάζει σὰ καλὰ καθούμενα νὰ ἐξηγᾶς τὸν Πάουλ, σὰ νὰ εἶταν Ἡράκλειτος ὁ Πάουλ, ἢ Ἐγχε-

Ο ΝΟΥΜΑΣ ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

Η ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΤΟΥ ΕΙΝΑΙ :

Για την Ελλάδα Δρ. 10.—Για το Εξωτερικό Δρ. 10

20 λεπτά το κάθε φύλλο λεπτά 20

ΣΥΜΜΕΤΑΙ : Στα κόσκια της Πλατείας Συντάγματος, Ομονοίας, Υπουργείου Οικονομικών, Σταθμού Τριχοδρόμου (Οφθαλματρείο) Σταθμού Υπογείου Σιδηροδρόμου (Ομόνοια) στο καπνοπωλείο Σαρρή Πλατεία Στουρνάρα, Εξάρχεια και στο βιβλιοπωλείο «Εστίας» Γ. Κολάρου.

Η συνδρομή του πληρώνεται μπροστά κ' είναι για ένα χρόνο πάντοτε.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

ΚΑΙ

ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ

που γινότανε δώ το μνημόσυνο του Μελά, την ίδια μέρα το Τσιρίγιο καιγότανε πανηγυρίζοντας του Στάν την αθώωση.

—Νά, οι δυο 'Ελλάδες! είπε κάποιος πούχει τη μανία να φιλοσοφεί σ' ό,τι βλέπει τριγύρω του. Νά, η 'Ελλάδα του Μελά, να κ' η 'Ελλάδα του Στάν! Η πρώτη, με τους λίγους κατοίκους της που μετριούνται στα δάχτυλα, κλαίει το Μελά της, κ' η άλλη, με το μιλιοῦνι των φαμφαρόνων της, στεφανώνει τον Στάν της!..

Αυτή η δεύτερη 'Ελλάδα είναι κείνη που έφαγε ως το κόκκαλο την πρώτη—την 'Ελλάδα του Μελά. Τέτια 'Ελλάδα θα παραδώσουμε μια μέρα στους Βουλγάρους: 'Ελλάδα

λο, που για του πρώτου το βιβλίο «Περὶ Φύσεως» εὐχήθηκε ὁ Σωκράτης ὅταν τὸ διάβασε, νά'ναι καλὰ κι ὠραία ὡς τὰ μέρη πού κατὰλαζε καὶ τὰλλα ὅσα δὲν ἔνοιωσε, καὶ πού για τὸ δεύτερο, τὸν Ἔγελο, εἶπαν ὅτι ἕνας μονάχα μπόρεσε καὶ κατὰλαζε τί λέει, κι αὐτὸς εἶταν ὁ ἴδιος ὁ Ἔγελος. Πιὸ σοφὴ παρανόηση ἀπ' αὐτὴ δὲν μποροῦσε νὰ γίνῃ, οὔτε νὰ φέρεῖ ἀποτελέσματα χειρότερα. Γιατί αὐτὰ τοῦ Πλάτωνα λόγια—παρανοημένα δηλ.—κλείσανε τὰ μάτια τοῦ κ. Σκιας, καὶ συντέλεσαν ὅχι λίγο, καθὼς τὸ βλέπει τοῦ βιβλίου ὁ ἀναγνώστης, γιὰ νὰ ἀνακαλύψῃ ὁ κ. Σκιας πὼς ἡ καθαρῆουσα εἶναι καὶ δὴ ἐπιφαισιώτερα. Καὶ νὰ εἶταν ἀκόμα στ' ἀλήθεια διάλεκτος φυσικὴ τῶν μορφωμένων ἡ καθαρῆουσα πρᾶμα πού μποροῦσε νὰ γίνῃ στὴν Αἴγυπτο τὴν ἀρχαία καὶ στίς Ἰνδίες, δύσκολο ὅμως πολὺ γιὰ τὴν ἐποχὴ μας, πού δὲ σηκώνει τέτοιους χωρισμοὺς τῶν κοινωνικῶν τάξεων, πού τὸ παιδί τοῦ χερσαίου δὲν τὸ ἐμποδίζει ἡ καταγωγὴ του νὰ γίνῃ ἂν θέλῃ καὶ ἂν ἔχει στρατηγός, ἀκαδημαϊκός, πατριάρχης καὶ πάλι, ἂν καὶ θὰ εἶτανε τουλάχιστο διάλεκτος γλώσσα φυσικὴ καὶ πάλι ὁ μὲν καθόλου σωστὸ δὲ μὲν φαίνεται νὰ τὴν καταμαρῶνει κανεὶς τέτοια γλώσσα, καὶ νὰ μὴ βρεῖται λέξεις, ὅπως ὁ κ. Σκιας, γιὰ νὰ τὴν ὑμνήσῃ. Πάντα

τοῦ ρουσφετιοῦ καὶ τῆς πολιτικῆς ἐξαχρείωσης, σάπια καὶ βρωμισμένη 'Ελλάδα, πού θὰ τὴνε σιχαθοῦνε κ' οἱ ὄχτροί μας οἱ ἴδιοι.

Καμαρώστε τὴν τώρα τὴν δεύτερη αὐτὴ 'Ελλάδα τῶν Στάνδων: Ὁ ἀσίκης, πού λέτε, σκότωσ' ἕναν ἄνθρωπο κι ἀθώωθηκε. Για χιρὰ του ἀφοῦ βρεθῆκανε δώδεκα Συριανοὶ νοικοκυρεῖοι νὰ τὸ κρίνουν τὸ πρᾶμα ἔτσι καὶ νὰ τὸν ἀθώωσουνε πανηγυρικῶς. Ὁ ἀσίκης, λένε, ἔδωλε κ' ἕνα λόγο ἀπὸ τὸ μπαλκόνι, ἔστερ' ἀπὸ τὴν ἀθώωσή του, κ' εὐχαρίστησε τὸ πλῆθος. Κι αὐτὸ δικαίωμα του, ἀφοῦ ἡ Δικαιοσύνη τοῦ ζήτησε καὶ μὴρντὸν γιατί τοῦ χάλασε τὴν ἡσυχία του. Μὰ τὸ κακὸ πῆρε δρόμο καὶ δὲν μποροῦσε νὰ σταματήσει. Τὸ Τσιρίγιο πανηγυρίζει τὴ «νίκη» τοῦ ἐκλεχτοῦ του, κανονιὲς πέφτουνε, ζητωκραυγὲς γιομίζουν τὴν ἀγέρα καὶ στὸ τέλος ὁ κ. Στάνς ἀνακηρύχνηται— ὡς εἶναι μονάχα καὶ στὴν ἐπαρχία του—ἐθνοσωτῆρας γιατί σκότωσε ἕνα δυστυχισμένο οἰκογενεῖαρχη.

Αὐτὸ, παρακαλοῦμε, λέγεται «πολιτικὴ ἐξαχρείωση» καὶ μὴ σπάζετε τὸ κεφάλι σας νὰ τοῦ δώσετε ἄλλο χαρακτηρισμό. Κι ὅταν εἴμαστε ὡς τὸ λαιμὸ ὄλοι βουτηγμένοι σὲ μιὰ τέτοια ἐξαχρείωση, νὰ τὸ ξέρετε πὼς τὴ στιγμή πού κάνουμε δῶ μνημόσυνο γιὰ τὸ Μελά, κάνουμε στὸ Τσιρίγιο καίτου μνημόσυνο γιὰ τὴν 'Ελλάδα.

ΑΦΟΥ ΠΕΤΥΧΕ

ὁ μικρὸς διαγωνισμὸς μας γιὰ τὸν ἀνδριάντα τοῦ Κολοκοτρώνη, προκηρύχουμε σήμερις ἕναν ἄλλο διαγωνισμὸ γιὰ τὸ δασκαλικὸτατο ἐπίγραμμα πού «κοσμῆι» τὸν ἀνδριάντα τοῦ Βαρβάκη, στὸ Ζάππειο. Προθεσμία οἱ δεκαπέντε τοῦ Νοέμβρη καὶ βραβεῖο τὸ ἴδιο, ἡ «Πιάδα» τοῦ Πάλλη καὶ τὰ δυὸ βιβλία τοῦ Ψυχῆρη πού δώσαμε γιὰ τὸ Κολοκοτρωνεῖκο ἐπίγραμμα.

Σιγὰ σιγὰ λέμε τὸν διασκευαστικὸ αὐτὸ διαγωνισμὸ νὰ τὸν ἐκπλώσουμε σ' ὅλα τὰ δασκαλοβρωμισμένα νεώτερα μνημεῖα, με τὴν ἐλπίδα πάντα πὼς θάρθει μιὰ μέρα πού οἱ Ῥωμοὶ θὰ βάλουν τοὺς ἴδιους τοὺς δασκάλους νὰ ξύσουν τις κηδίες ἀπ' αὐτὰ καὶ νὰ γράψουνε στὸ καθαρῆουμένο μάρμαρο λόγια ζωντανὰ καὶ τιμημένα.

ἐλαττωματικὴ, ἀναιμικὴ πάντα θὰ εἶτανε. Γιατί τίς γλώσσες δὲν τίς φτιάχνουν καὶ δὲν τίς βαστοῦνε στὴ ζωή, ἕνας ἢ δυὸ ἢ καὶ μιὰ ὀρισμένη τάξη ἀνθρώπων. Ὁλόκληρης τῆς κοινωνίας δημιουργημὰ καὶ ὄργανο εἶναι ἡ γλώσσα, ἡ συνεργασία ὄλων τῶν μελῶν τὴν πλάθει καὶ τὴ δυναμώνει, στὴν ἐξέλιξή της, στὴν πρόδότη της, στὸν πλουτισμὸ της, ὄλοι, ἀπὸ τὸ μεγαλύτερο σοφὸ καὶ τὸν πιὸ θεοποιητὴ ὡς τὸν τελευταῖο σκουπιδιαρὴ, ὄλοι συντρέχουν. Κ' ἔτσι δὲ στερεοῦν οἱ πηγὲς πού τῆς ζωῆς τοὺς χυμοὺς μέσα της χύνουν. «Ἄν τυχόν παρεδίδατο ἡ φυλακὴ τῆς γλώσσῃς ἐνί τινι ἢ καὶ ὀλίγοις, λέει ὁ Whitney, ταχέως θάπεθάλλατο οὐχὶ μικρὸν μέρος τοῦ πλοῦτου αὐτῆς. Ἴνα ἔρα εἶναι βεβαία ἡ διατήρησις καὶ περαιτέρω διάδοσις γλώσσῃς τινός, ἀπαιτεῖται ἡ ἠνωμένη δύναμις, ἡ ὁμόθυμος ἐνέργεια ὀλοκληροῦ τοῦ ἔθνους μετὰ πασῶν τῶν τάξεων αὐτοῦ καὶ παντός τοῦ πλήθους τῶν χαρακτηριστῶν, σχέσεων καὶ ἀναγκῶν αὐτοῦ» (*). Νὰ πῶς τὴν ἐννοεῖ τὴ γλώσσα ἡ ἐπιστῆμη, καὶ πόσο ἐνόησε ὁ κ. Σκιας τὴν ἐπιστῆμη. Ἀπὸ τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Χούιτνεϋ βλέπει κανεὶς ἀκόμα πῶς ἀδικο ἔχουν ὄσοι (ὁ κ. Χατζηδάκης λ. γ. καὶ ὁ κ. Σκιας) φω-

(*) Ἀναγνώσματα κτλ. μετὰφρ. Γ. Χατζηδάκη σελ. 47.

διαδόθηκε, πὼς κάποιος σύλλογος μυστικὸς γίνεταί με σκοπὸ νὰ δουλέψῃ γιὰ νὰ πιτύχῃ τὴν ἀναθεώρηση τοῦ Συντάγματος. Καὶ τοῦτο ἀκόμα, πὼς τὸ σύλλογο αὐτὸ τότε κάνει ἕνας πλούσιος κ. Σ. κτλ.

Ἄν πρόκειται γιὰ σοβαρὴ δουλιὰ, ἢ γιὰ τίς συνηθισμένες παπαρδέλες, δὲν τὸ ξέρουμε. Πολὺ ὅμως θὰ τὸ ἐπιθυμοῦσαμε νὰ γινότανε ἕνας τέτοιος σύλλογος με πρόγραμμα σοβαρὸ καὶ δίχως ρεκλάμες.

Μιὰ ἀναθεώρηση τοῦ Συντάγματος ὄλοι τὴνε διψᾶνε σήμερις, γι' αὐτὸ δὲ καὶ συζητήθηκε τόσο αὐτὴ ἡ εἰδήσις, μ' ὄλη τὴ σκοτεινάδα καὶ τὴν ἀοριστία της.

ΖΥΓΩΣΕ

κι ὁ καιρὸς πού θάρχινῆσῃ κ' ἡ Βουλὴ τὰ γλέντια της. Λίγες βδομάδες ἀκόμα κ' ἔπειτα ἀρχίζει τὸ ἔθνηκο λογοκόπημα καὶ τὸ ἐθνικὸτατο ἀρμεγμα τοῦ Κεντρικοῦ τμημοῦ γιὰ χάρη τῆς ἀπαρτίας καὶ τῆς Κυβερνητικῆς πλειανοψηφίας.

Πράγματα συνηθισμέν' αὐτὰ καὶ δὲν ἀξίζει πιὰ οὔτε νὰ ταναφέρνῃ κανένας. Τὸ ζήτημα εἶναι νὰ δοῦμε ἂν με τὴν καινούρια Βουλὴ θὰ μπόρῃ νὰ βασταχτεῖ ὁ Κόντης στὰ πόδια του, τώρα πούχασε τὸ δεκανίκι του τὸν κ. Σιμόπουλο, καὶ ἂν ὁ μπάρμπα-Θωδωρῆς θὰ θελήσῃ νὰ πάρῃ ἀπάνου του τοὺς κινδυνεύοντες θεσμοὺς καὶ τὸ ἐτοιμοδρόσο Ἰπουργεῖο.

Οἱ «τελευταῖες ὥρες» τῶν ἐφημερίδων σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα εἶνε πολὺ σκοτεινές. Ἐνὰ ἀπὸ τὰ δυὸ, λένε, εἶναι τὸ βεβαιώτερο: Ἡ θὰ πέσει ἡ Κυβέρνησις... ἢ δὲν θὰ πέσει. Ὅποιος διαβάσῃ με προσοχὴ τίς τελευταῖες ὥρες, δὲ δυσκολεύετα: καθόλου νὰ βγάλῃ αὐτὴ τὴ σποῦδαία εἰδήσις.

ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟ

ἄρθρο ἔγραψε ὁ κ. Κατσελίδης στὸ τελευταῖο συλλάδιο τῆς Ὀικονομικῆς Ἑλλάδας γιὰ τὸ ἀξιοβῆρητο ρεζιλέμα πούπαθε ὁ Ἀθηναῖκος τύπος με τὸ ζήτημα τοῦ λαχείου τοῦ στόλου.

Ὁ κκαρωμένος τύπος μας, ἂν συνειθίζει καμιά φορὰ καὶ νὰ ντρέπεται, θὰ ντραπεῖ ἄμα δεῖ τὴ φιγούρα του μέσα στὸ κομμάτι αὐτὸ τοῦ ἀρθροῦ τοῦ κ. Κατσελίδη, πού γιὰ χάρη τοῦ τύπου μας τὸ ξαναδημοσιεύουμε δῶ:

νάζουν ὅτι οὐδὲν ἐπιστημονικὸν λάθος διὰ τῆς παραδοχῆς τῆς καθαρῆουσης ἐγένετο» καὶ ὅτι μόνον ἡ φαντασία τῶν ἐρασιτεχνῶν τῆς γλωσσολογίας βρεῖται πὼς ἡ καθαρῆουσα ἀντιμάχεται με τῆς ἐπιστῆμης τὰ διδάγματα. Ἐξάσαν ὅτι ἡ ἀρχὴ τῆς καθαρῆουσης εἶναι ὄλοι, διόλου ἀντίθετη μ' ὅσα λέει ὁ Whitney, γιατί δὲ σέβεται, δὲν παραδέχεται ἡ καθαρῆουσα τοῦ λαοῦ τὴ γλωσσικὴ ἐνέργεια, καὶ δὲν τοῦ ἀναγνωρίζει τὸ δικαίωμα νὰ συντελεῖ στὸν πλουτισμὸ καὶ στὴν ἐξέλιξή τῆς γλώσσας. Βέβαια, κάμποσα φτειασμένα ἀπὸ τὸ λαὸ δέχτηκε ἡ καθαρῆουσα, πάντοτε ὅμως γιὰ βεβήθηκε στὴν ἀνάγκη νὰ τὸ κάνει, μονάχα τότε, καὶ μάλιστα γιὰ μερικὸς, ὅπως πιστεύουν, προσωρινά, ἡ γνώμη τοῦ κ. Σκιας. Ποτὲ ὄσο δέχτηκε δὲν τὰ δέχτηκε με τὴν ἀρχὴ ὅτι ἔχει ὄλο τὸ δικαίωμα νὰλλάξῃ καὶ νὰ πλουτίζῃ τὴ γλώσσα του ὁ λαός, καὶ ὄχι μόνον αὐτὸ μὰ καὶ ὅτι μόνον ὁ λαός ἔχει τὸ δικαίωμα νὰλλάξῃ τὴ γλώσσα. Κι ἀπόδειξη, ἂν εἶναι ἀνάγκη νὰ ποδειξῇ κανεὶς πὼς δὲν ἔχει αὐτὴν τὴν ἀρχὴ ἡ καθαρῆουσα, ἡ ἴδια ἡ ὑπαρξὴ της γιὰτί βέβαια δὲ θὰ ὑπῆρχε, ἂν ἀναγνώριζε τοῦ λαοῦ τὴ γλωσσοπλαστικὴ ἐξουσία, ἂν ἀναγνώριζε ἡ καθαρῆουσα τὰ δικαιώματα τῆς δημοτικῆς.

Αὐτὰ ὁ κ. Σκιας δὲν τὰ πρόσεξε. τὰ πρᾶματα

Η ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ ΔΕΚΑΡΑ

Στο φίλο μου Ε.

«Όμορφη ήταν η θάλασσα. Ήπ' τ' απόβροχο μά- λιστα καταγάλαξη. Κυριακή κ' η μέρα. Κ' έτσι τὰ νησιωτικά, τρία τέσσερα, είχαν κατεβή στο λι- μάνι. Μιά κρυφή νοσταλγία τ' έφερε το νησιού τους και το όμορφο νησί τους φτονερά τους τ' άκουσαν κάποια μεγάλα βουνα, τ' ούρανού στυλοβάτες, όμως τή θάλασσα κανένας δεν τους έμποδίζει να τή χα- ρούν προ πάντων με μία βαρκούλα.

Πρώτος ο Νίκος τους είπε: Ε παιδιά, πέρνουμε μία βάρκα να συργιανίσουμε; Ο Κώστος είχε απλώση πιά το χέρι, μία δεκάρα, έλεγε, για το λάδι της εκκλησίας; τέσσερες ήμαστε, από μία δεκάρα ο ένας και πιά θα πάρουμε κείνη τή μικρή τήν περιστε- ρούλα, άγρου και τί θρόμο έχει να κίνη... έλα τις δεκάρες.

«Ο Λευτέρης όμως τους αντίκοψε. «Όχι, άφήστε. Ξέρω εγώ ένα καπητάνιο θά μάς τήν δώσει έτσι, χω- ρίς λεπτά άλλ' ως είναι βάντες έσείς από μία δε- κάρα να πάρουμε κάστανα.

Κ' εσύ, τούπ' ο Κώστος, θά βάνης τὰ δόντια.

—Τι πράξενος είσαι σ', εγώ άφου θά τας βρω βάρκα. Τι άλλο θέλετε;

—«Ε, καλά, είπε ο Κώστος, βάνουμε έμεις για τὰ κάστανα, βρες εσύ τή βάρκα.

Αίγο ακόμα κ' ήταν όλοι μίς τή βάρκα.

—Τα άτιμα δεν ξεφλουδίζονται, έλεγε ο Λευτέ- ρης, κίωνα παραπονιάρης.

—Δεν ξεφλουδίζονται με τὰ δόντια του κανε, ο Κώστος γελαστός, θέλουν δεκάρα να ξεφλουδιστούν.

Τ' είναι τούτος, μωρέ! Σ' άματις και δεν είχα εγώ δεκάρα να δώσω.

—Μή θυμώνεις; δέ σ' λέμε ότι δεν είχες, μα κ' η οικονομία ξέρεις είναι άγιο πράγμα.

—«Οικονομία, Λευτέρη» φώναζαν όλοι μαζί.

—«Ακου-άκου, έκανε ο Λευτέρης, τούτοις σε σκαζουν χωρίς να θελης, βρε γιατί είστε μουρλοί, δέ θελά δώσετε παράδες για τή βάρκα πέτε ότι τις πλέρωσα εγώ.

—Τι, σου γύρεψε παράδες ο καπητάνιος; τον ρώ- τηξεν ο Νίκος.

—«Όχι, αλλά δεν ξέρεις τί γίνεται. Το καράβι τήν είχε τή βάρκα δεμένη στην πρώτη πίσω και στο μάλο και πήγα γώ και τήν πήρα.

«Είναι ζηλευτή και αξιοθαύμαστος η όμορφονία του άθηναϊκού τύπου εις το ζήτημα του Λαχείου του Στόλου. Εις τὰ καιριώτερα των έθνικών ζητη- μάτων υπάρχουν διαφωνία και γίνονται συζητήσεις και πολεμική μεταξ' των διαφόρων έφημερίδων: εις τήν έθνικήν πολιτικήν εν Μακεδονία, εις τον όπλι- σμόν και τήν ένίσχυσιν του στρατού, διότι ύπεστη- ρίχθη και η γνώμη ότι είναι περιττός και ο στρα- τός και ο στόλος, εις τήν κατασκευήν η τήν μετα- σκευήν των θωρηκτών κτλ. κτλ. Εις το μέγα έθνι- κόν όμως ζήτημα του να δοθή εις τον κ. Τσαγκά- ρην, διεθνητήν του Πρακτορείου των Έφημερίδων, το μονοπώλιον του λαχείου αι έφημερίδες ούτε δια- φωνούν ούτε συζητούν διότι και όταν έκείνος ούδε- μίαν έγγύησιν κατέβαλλεν εις το δημόσιον διά μο- νοπώλιον άρροών εις εκατομμύρια δραχμών, και τότε αι έφημερίδες τον ένεικέρυτον έθνικόν ευεργέτην και δημιουργόν του έθνικού μας στόλου και τώρα πάλιν, ότε ο ίδιος συνειδών το άτοπον τής έλλεί- ψεως έγγύησεως προσφέρεται να δώση το σπήτι του... δι' ύπόθεσιν διαχειρίσεως τριών εκατομμυρίων δραχ- μών, αι έφημερίδες άπορροσι με τοιαύτην αυτοθυ- σίαν και αυταπάρρησιν, ην δεικνύει μόνον και μόνον ύπερ τής κυανολέου ο έθνικός άνήρ, ένω η κυβέρ- νησις είχε καθήκον να τον παρακαλέση να αναλάβη αυτό το μέγα βάρος. Κατόπιν τούτων είναι εύνόη- τον το ότι και ο κ. Τσαγκάρας έχει τήν μετριο- φροσύνην, εν τέλει τής προς τον ύπουργόν άναφορας του δι' ης άντι πινακίου φακής ζητεί το μονοπώ- λιον, να γράφη ότι «Εγώ μόν εξεπλήρωσα το κα- θήκόν μου» κτλ.

«Και περί μιν τής αξιοθρηνηνίου καταστάσεως του άθηναϊκού τύπου, ητις δύναται να έχη, και έχει μεβαίως, και εν τω μέλλοντι έτι μάλλον θά έχη, επιβλαβεστάτην έπιρροήν επί των έθνικών συμπε- ρόντων, δεν είναι νύν του προκειμένου. Περιοριστώ- μεν ειδικώς εις τὰ του λαχείου. Ο κ. Τσαγκάρας διά τής έπιμόνου άπαιτήσεως του και του θορόδου τον όποιον ύποκινεί διά των άρχάνων του ζητεί ού- δέν πλέον ούδέν έλαττον η να παρανομήση ο ύπουρ- γός. Ζητεί δηλαδή να τω δίδεται προμήθεια 10 ο)ο, ένω αυτή, κατά τον Νόμον, δίδεται εις τας ά- νεγνωρισμένας Τραπεζάς: και δεύτερον, να μη δι- καιούται το Δημόσιον να πωλή εις κανένα άλλον γραμματία του λαχείου, ένω ο Νόμος ρητώς κειλεί εις όποιον δήποτε ιδιώτης θελήση δικαιούται να λαμ- βάνη παρά του Δημοσίου Ταμείου γραμματία, με προμήθειαν 5 ο)ο, άμα αγοράζει 20 γραμματία και

δεν τὰ εξέτασε όπως έπρεπε, με σωστή μέθοδο κι από άρχή σωστή κ' έτσι παίρνοντας πιά τον κατή- φορο, παρνοει στο τέλος όσα λέει ο Πάουλ για τή γερμανική γλώσσα, κ' έφτασε έτσι και καταστά- λαζε στάπιστευτο, στο σοφό συμπέρασμα ότι, δεν πειράζει, α; μην τή μιλάει κανείς σε κάθε περι- σταση τής ζωής του, ως τή μιλάνε μερικοί και μάλι- στα όχι πάντα τήν καθαρεύουσα, δεν τήν έμποδίζει αυτό να είναι διάλεκτος φυσική και δη ή επικρατε- σιέρα. Και για να πετάξει από πάνω του ο κ. Σκιας τής γνώμης του το βάρος, όποιος δε συμφωνεί, λέει, ως κοτήσαι να τὰ βάλει με τον Πάουλ που γράφει ότι πουθενά δε μιλιέται η καθαρωτάτη γερμανική. Τη μέθοδο αυτήν η λογική δεν τήν ξέρει, δεν ει- ναι ούτε έπαγωγική ούτε παραγωγική, ούτε άπα- γωγική. Είναι ως τόσο μία μέθοδο κι αυτή, είναι η μέθοδο η θεολογική. Κι από τή μέθοδο, καταλα- βαινετε τι σοβαρά θα είναι και τὰ επιχειρήματα που άπ' αυτήν πηγάζουν. Ορίστε και παράδειγμα. «Όμοίως ζωντανή πρέπει να καληται (κι ο λόγος που πρέπει να καληται, είναι η παρανόηση εκεί- νων που λέει ο Πάουλ για τή γερμανική γλώσσα) και πάσα διάλεκτος τήν όποιαν αριθμός τις άνθρώ- πων (έστω και όχι πάντοτε (!)) μεταχειρίζεται οικειότερον πάσης άλλης: είτε ένδιαθέτως διαλογι-

Η ΚΥΡΑ ΡΗΝΗ

(Αχαρνανία)

«Η κυρά Ρήνη ήτανε μία όμορφη κοπέλλα, και καθότανε σ' αυτό το βουνό, και πριν να χτισθί το κάστρο. Δύο βασιλόπουλα τήν αγαπούσανε, ο 'Ανήλιαγος κι' ο Γυφτάκης. Αύτηνής η καρδιά πιά ήθελε τον 'Ανήλιαγο, γιατί ήταν όμορφος, μά έλα που φοβότανε και το Γυφτάκη, που ήταν παλληκαράς. Το λοιπόν έπειδή και δεν ήξερε ποια- νού να δώση τήν καρδιά της, τους ειπε να κόνουνε από ένα μεγάλο κατόρθωμα: ο Γυφτάκης να χτίση το Κάστρο με τους πύργους, με τὰ παλάτια του, με όλα του, κι' ο 'Ανήλιαγος, περνώντας κάτω άπ' τή γη, να φέρη 'ς το βουνό το νερό τής λίμνης τ' 'Αγγελοκάστρου, κι' όποιος τελειώση πρώτος τή δουλειά του, εκείνον θ' αγαπήση. Ο Γυφτάκης άρχινησε να χτίση το Κάστρο με χιλιάδες μαστό- ρους και μαστορόπουλα και σε δυό χρόνια το μπίτισε με όλα του τὰ κατάρτια. Ήταν πιά η μέρα για να παραδώση τὰ κλειδιά: τήν κυρά Ρήνη, κι' αυτή ήτανε θλιμμένη, που δεν είχε μάθη τί άπόκανε ο 'Ανήλιαγος, κι' όλοι το λέγαν πως θα πνίγηκε πολεμώντας να φέρη το νερό. Ο Γυφτάκης καταχαρούμενος πιά έκανε τραπέζι 'ς όλους τους μαστόρους, μεσ' 'ς το μαρμαρένιο παζάρι του Καστρού κι' όλοι ήταν χαρά και γλέντι. Εά- φνου άκούεται μεσ' από τή γης, καταμεσής 'ς το παζάρι, ένα βουητό, κι' ανοίγει με μιάς και πε- τειται ο 'Ανήλιαγος όξω: «Καλώς τὰ χαίρεστε, λέει, μα τραπέζι χωρίς νερό δεν γίνεται». Κ' εϋτς όλόδροσο και καθάριο νερό άρχινησε να σταλάξη. Η κυρά Ρήνη τότε ειπε πως αυτός έτελειώσε πρώτος τή δουλειά, γιατί ο Γυφτάκης δεν τής είχε παραδώση τὰ κλειδιά άκόμη, κι' αγαπήσε τον 'Ανήλιαγο κι' ο φίλος μας ο Γυφτάκης έμεινε 'ς τὰ κρύα. Τότε κι' αυτός άπ' το κακό του έχτισε άντικρύ άλλο κά- στρο, το Γυφτόκαστρο, και πολεμούσε τάπάνω Κάστρο.

ζόμενος είτε εκφράζων τὰ ίδια διανοήματα» (*). Είν' επιχείρημα που και παρα πάνω τάνταμώσκμει πρέπει μάλιστα να του χρωστούμε και χάρη, γιατε αυτό έγινε άφορμή να ιδούμε πόσο καλά κι καλά τον Πάουλ ο κ. Σκιας. «Ας το εξέτάσουμε και τώρα το φοβερό αυτό επιχείρημα. Τι άποδειγνει; Πρό πάντων ότι έπρεπε στην εισαγωγή του βιβλίου του εκεί που λέει πως «άπό τινος χρόνου άσχολεται εις τήν μελέτην του γλωσσικού ζητήματος» έπρεπε ο κ. Σκιας να μην ξεχάσει να κολλήσει στο «άσχο- λείται», για να δείξει και το πως «άσχολεται», το έπιρρημα άτυχώς. Οι άνθρωποι αυτοί που μεταχει- ρίζονται όχι πάντοτε τήν καθαρεύουσα, που τή με- ταχειρίζονται σε μετρημένες περιστάσεις, και που ακόμα και τότε καθαρή δεν τήν μεταχειρίζονται, —γιατι μην ξεχνάτε πως η γλώσσα είναι οργανισμός και πως δεν άρκει να μεταχειρίζομαι τις λέξεις μιας γλώσσας, έστω και με τή μορφή τους άχάλαστη, για να πώπως τή μιλάω — οι άνθρωποι λοιπόν αυ- τοί είναι άνθρωποι γραμματισμένοι, διαβασμένοι, ο- πως θέλετε πέστε τους, και μεταχειρίζονται τήν κα- θαρεύουσα — όχι καθαρή — σε ζητήματα επιστημονι- κά, φιλοσοφικά, πολιτικά κτλ. Τη μεταχειρίζονται δηλ.

(*) Σελ. 404

μονάχα εκεί, όπου τους τήν έδωσε όχι η παράδοση, αλλά το σχολίο, το βιβλίο, η φημερίδα. Ορίστε τι δείχνει το φοβερό επιχείρημα, όταν κανείς προσεχτικώτερα το κοιτάζει. Και λοιπόν, αν άντις στην καθαρεύουσα, μελετούσε κανείς βιβλία γιατρικά άξαφνα γραμμένα σ' άλλη γλώσσα, καθώς στα γαλλικά, χωρίς ποτέ του να χει μελετήσει βι- βλία τής επιστήμης αυτής στην καθαρεύουσα γραμ- μένα, «τήν γαλλικήν βίβλια γλώσσαν θά μεταχειρί- ζετο οικειότερον πάσης άλλης είτε ένδιαθέτως δια- λογιζόμενος περι τής επιστήμης αυτής, είτε κ.τ.λ.» χωρίς όμως γι' αυτό να πάψει η δημοτική, να είναι η γλώσσα του. Κ' έτσι άκόμη αν στο σχολίο, στο βιβλίο, στη φημερίδα δεν είχε τόπο η καθαρεύουσα, μόν ειτανε τή θέση της η δημοτική, θά χανόντου- σαν και οι μετρημένες, οι δορισμένες εκείνες περιστά- σεις το «ένιοτε» του κ. Σκιας, που αριθμός τις άν- θρώπων μεταχειρίζεται τήν καθαρεύουσα οικειότερον πάσης άλλης είτε κτλ.». ένω άδύνατο είναι το σχολίο, το βιβλίο, η φημερίδα με τήν καθαρεύουσα να φέρει τάντίθετο άποτέλεσμα, να κατορθώσει δηλ. να μεταχειρίζεται όχι πιά «ένιοτε» αλλά πάντοτε, σε κάθε περίπτωση, έστω και μόνον αριθμός αυτός ο τις των ανθρώπων τήν καθαρεύουσα. Να η δια- φορά τής γλώσσας που είναι φυσική και τής γλώσ-

—Δέν ήταν κανέναν μέσα; δι' ερώτησεις;
 —Τι τους θέλω με ξέρουν.
 —Νά μὴν ἦταν ἄλλο καράβι;
 —Όχι, βρε ἀδερφέ, αὐτὸ νὰ ἐμιαζε. Ἐξάστα κιολα νὰ κοιτάξω καὶ τὸνομα του θὰ σέλεγα ὕστερα γιὰ τὸ ξέρω, «πλοῖον Εὐαγγελίστρα» κ' ἔκανε σα νὰ διαβάζε.

«Ὅρα πολὺ γύριζαν δὴ καὶ. τιμόνι δὲν ἔβαλαν ἀλλὰ ὕπρὸ τῶν πάλαιαν τὰ κουπιὰ καὶ μιὰ βάρκα κόντεψε νὰ τὴν τρακάρουν» βριθιές ἀκουσαν κάμποσαι; γιὰ τὴν βάρκα μιανού φτωχοῦ ψαροῦ παρὰ τρεχὰ νὰ τῆς σπάσουν τὸ κουπί. Αὐτοὶ κοκκίνησαν λίγο μὰ ὕστερα γέλοια καὶ χόχνα. Στὰ κοντὰ ζύγωσαν τὸ καράβι ν' ἀφήσουν τὴ βάρκα ἐντύπωσιν τοῦ ἔκκεν τὸ ὄνομα γραμμμένο στὶς κουλῶρες τοῦ καραβιοῦ μὲ μεγάλα γράμματα «Ἅγιος Νικόλαος».

—Βρε δὲν εἶναι τοῦτο! εἶπεν ὁ Νίκος τοῦ Λευτέρου. Σὺ μὰς εἶπες «πλοῖον Εὐαγγελίστρα».

Ὁ Λευτέρης εἶχε γείνη μαυροκόκκινος—Όχι, εἶπε, τοῦτο εἶναι θαρρῶ πῶς γελάστηκα.

Κεῖνη τὴ στιγμή πρόβαλαν ἀπὸ ψηλὰ δύο μούτρα ναυτῶνε ἠλιοκαμένα.

—Ἐ καλῶς τὰ παιδιὰ, τοὺς εἶπ' ὁ ἕνας, μα κρουὸ ταξεῖδι γυρέψατε νὰ κάνετε.

—Δέν βγάλλαν καὶ χροτιά εἶπ' ὁ ἄλλος. Δόσε πιστοποίηση, δόσε τίποτε.

—Φωνάζουμε μεις, σκούζουμε βγάνουμε τὸ λάφυργι μας—ἐσεῖς χαμπάρι δὲν εἶχατε. Δέν ξέρετε πῶς παίρνω μιὰ βάρκα ἀπ' τὸ λιμεναρχεῖο καὶ σὰς βγαίνω δεμένους ὄζο.

—Σώπα, βρε ἀδερφέ, μὴν τὰ βρίζεις τὰ παιδιὰ! τοῦ κάνει ὁ δεύτερος.

—Ἐ πατριωτάκι τι λέει τοῦτος καὶ μὲ τὸν παρὰ σας καὶ σὰς βρίζει.

Ἐκεῖνοι εἶχαν αὐστίση ἀπὸ τὸ ρόβο τους πρὸ πάντων ὁ Λευτέρης ἄλλαξε ὄψιν. δὲν εἶχε πούθε νὰ ζητήσῃ βοήθεια καὶ κοίταξε στὰ μάτια τοὺς ἀλλουνοῦς.

—Βρε παιδιὰ, τοὺς εἶπε, δόστωμ' ἀπὸ μιὰ δεκάρα νὰ τοὺς δώσουμε.

—Δέν ξέραμε. τοῦ εἶπεν ὕστερα τοῦ ναυτη, νὰ τωρα νὰ σοῦ δώσουμε τέσσερες δεκάρες κ' ἐλάτε νὰ μὰς βγάτι ὄζο.

—Τέσσερες δεκάρες γιὰ πέντε ὄρες συργιάνι... μπᾶ σὲ κελὸ σου, παιδί μου, τέτιο κουβαρνταλίκι. Δὲ μοῦ λὲς παπᾶς εἶν' ἡ μπακάλης; πέντε δραχμὲς θὰ μὰς δώσῃ εἰδεμὴ δὲ φεύγει.

—Ἐλα ἄστα τώρα τὰ παιδιὰ, τοῦ λέει ὁ ἄλλος, ἄς μὰς δώσουν δύο δραχμὲς καὶ συμπαθισμέν' ἄς εἶναι.

Ὁ Λευτέρης τὸν κοίταξε στὰ μάτια μωρὲ τείναι τοῦτου, ἔλεγε ἡ ὄψη του ἔμ' δύο δραχμὲς, ἔμ' νὰ μὰς συμπαθήσουν μωρὲ τείναι τοῦτος;

Ὁ Νίκος τοὺς ἀποκρίθηκε. Τώρα δὲν ἔχουμε ἀπάνω μας; ἀφήστε μας νὰ πᾶμε νὰ τίς φέρουμε τίς δύο δραχμὲς;

—Ἐσὺ φαίνεται δικηγόρος θὰ γίνης; ἀκούς ἐκεῖ νὰ σὰς ἀφήσουμε νὰ πᾶτε νὰ τίς φέρετε!

—Όχι, τοὺς εἶπ' ὁ ἄλλος, πῶς ἀπὸ σὰς τὴν πῆρε τὴν βάρκα;

—Νά, ὁ Λευτέρης.

—Αὐτός; ἔ αὐτὸν θὰ τὸν κρατήσουμε καλάβο νὰ τὸ ποῦμε κ' ἐσεῖς θὰ πᾶτε νὰ φέρετε τίς δύο δραχμὲς;

—Δὲ μοῦ λὲς, παπᾶς εἶν' ὁ πατέρας σου ἡ μπακάλης; Ἄιντε ἐσεῖς ὄζο.

Ὁ Λευτέρης πᾶνε νὰ σάσῃ

—Ἐ Λευτέρη τοῦ μουρμούριζεν ὁ Νίκος γελῶντα, θὰ τὰ βγάνουμε τὰ κίστανα. Μὰ σὰν τὸν κοίταξε τὸ Λευτέρη πάγωσε τὸ γέλιο του. Ὁ Λευτέρης δάκρυζε.

Γι' αὐτὸ δὲν τοὺς φάνηκε καλὸ νὰ παίζουν ἄλλο μὲ τὸ Λευτέρη καὶ ἔτρεξαν νὰ φέρουν τὰ λύτρα νὰ τόνε λευτερώσουν.

—Ἄιντε παιδιὰ κ' ἀπὸ χρόνου, τοὺς εἶπαν οἱ δύο ναῦτες. Νόστε καλὰ πού θὰ τὸ σουζώμε κ' ἐμεῖς λιγάκι.

Αὐτοὶ δὲ ἄμα βγήκαν ἀρχισαν πάλι τὰ γέλοια κ' ὕστερα πὸ κάποιαν ὥρα πού ἦταν τὸ ζήτημα τῆς ἡμέρας στοὺς κύκλους τῶν μεθρητῶν πὲ κάποιον πού τὸν ρωτοῦσε πωστὰ, βρε Λευτέρη;

—Σωστὰ, ἀποκρίθηκε μὰ κ' ἐμεῖς τοὺς γελάσαμε. Διατί;

—Τοὺς δώσαμε μιὰ δεκάρα ζογετινή.

Βίλος

ΝΙΚΟΣ Γ. ΜΑΡΓΩΜΕΝΟΣ

Η ΧΕΛΙΔΟΝΑ

(Στενήμαχος τῆς Θράκης)

Ἐνν καλλιμαρὶ ἀγαπούσε μιὰ νέα πού δὲν εἶδεν καμμιὰ προσοχὴ εἰς αὐτόν. Γιὰ νὰ τὴν πάρῃ λοιπόν, τί κάνει; Ἄλλαξε τὰ βούρα του καὶ πωλοῦσε εἰς τοὺς δρόμους μῆλα. Ἦλθε κ' ἀπὸ κάτω

ἀπὸ τὸ σπίτι τῆς ἀγαπητικιάς του καὶ φώναζε «Μῆλα, μῆλα καλά.» Ἐκεῖνη δὲν τὸν γνώρισε καὶ τὸν ρωτᾷ. «Πόσο τὰ δίνεις; τὰ μῆλα;—Ὅλα τὰ δίνω γιὰ ἓνα σοινίκι κεχρὶ, λέει αὐτός. —Καλὰ, ἔλα νὰ τ' ἀγοράσωμε μεις», τοῦ λέει ἡ νέα. Μπῆκε αὐτός, πῆρε τὸ σοινίκι, ἔδωσε τὰ μῆλα. Ἀλλὰ καὶ πού ἔκανε ν' ἀδειάσῃ τὸ κεχρὶ, τὸ ἔχυσε ἐπιταυτοῦ καταγῆς, κ' ἐκάθισε ὕστερα νὰ τὸ μαζέψῃ; τὸ σάκκο του σπειρὶ σπειρὶ. Ἡ νέα εἶδε αὐτὴν τὴν ἀνοησίαν τοῦ νέου κ' ἐγέλασε, καὶ τοῦ εἶπε πῶς δὲν γίνετο νὰ μαζέψῃ ἔτσι ὅλο τὸ κεχρὶ, καὶ νὰ τοῦ δώσουν ἄλλο σοινίκι. Ἐκεῖνος ὅμως δὲν ἐδέχτηκε, εἶπε πῶς δὲν μπορεῖ νὰ κάμῃ ἄλλιως, ἔτσι θὰ τὸ μαζέψω. Κ' ἐμάζωνε ὅσο πού ἐνύχτωσε. Τότε παρακάλεσε νὰ τὸν ἀφήσουν νὰ μείνῃ τὴ νύχτα νὰ τελιώσῃ τὴ δουλειὰ του. Ἐκεῖνοι δὲν ὑποπτεύθησαν τίποτε καὶ γι' αὐτὸ δὲν ἐδυσκολεύθησαν νὰ τὸν ἀφήσουν, τὸν ἐλευσενολογοῦσαν μόνο γιὰ τὴν ἐπιμονὴν τοῦ τὴν ἀνοητη.

Ὅταν πῆγαν ὅλοι νὰ πλῆξιάσουν ὁ νέος παρατήρησε καλὰ πού θὰ κοιμηθῇ ἡ ἀγαπητικιά του, καὶ τὰ μεσάνυχτα μπῆκε εἰς τὴν κάμερὴν τῆς, τὴν ἀρπάξε καὶ ἔφυγε, χωρὶς νὰ τὸν καταλάβῃ κανείς, οὔτε ἡ ἴδια ἡ νέα, γιὰ τὴν ἐκωλύσθησαν βάρβα. Σὰν ἐξημέρωσε, τότε μόνο κατῆλαβε πῶς δὲν ἦταν; τὸ πατρικὸ τῆς σπίτι, ἀλλὰ σὲ ξένο, κοντὰ εἰς τὸ νέο ἐκεῖνο πού τὴν ἀγαποῦσε, χωρὶς αὐτὴ νὰ τὸν ἀγαπᾷ. Ἀμέσως ἐνόησε τὴν παγίδα πού τῆς; ἔστησε, καὶ ἀποφάσισε νὰ μὴν τὸν ἀφήσῃ νὰ τοῦ περάσῃ ὁ σκοπὸς του. Ἀποφάσισε λοιπόν νὰ μὴ βγάλῃ μιλιὰ. Ἐκαμε ἐκεῖνος χίλια δύο γιὰ νὰ βγάλῃ ἓνα λόγο ἀπὸ τὸ στόμα τῆς, ἀλλὰ ἐστῆθη ἀδύνατο; ἐκεῖνη ἔμενε σὰ βουβή.

Ἦτσι ἐπέρασε πολὺς καιρὸς καὶ ἀρῶν εἶδε ὁ νέος πῶς τοῦ κάκου ἐβλαπνίζετο, ἀποφάσισε νὰ παντρευθῇ ἄλλη, πού νὰ μιλᾷ τοῦλάχιστο. Ἐκεῖ πού ἐγένετο τὸ στεφάνωμα, ἦταν ἐμπρὸς καὶ ἡ νέα καὶ ἀπὸ τὴ λύπη τῆς τὴν πολλή, ξεσυνοησμένη, δὲν κατῆλαβε πῶς ἡ λαμπάδα πού κρατοῦσε; τὰ χέρια ἐκῆν τόσο, πού παρ' ὀλίγο νὰ κἀψῃ καὶ τὰ δάκτυλά τῆς. Ἡ νύφη σὰν εἶδε αὐτὸ δὲν ἐκράτηθη καὶ ἀνέσυρε τὸ νύφισμά τῆς καὶ τῆς ἐφώναξε.

Αἱ καμμένη ἂν εἶσαι β'θή καὶ βόκου, δὲν εἶσαι καὶ τυφλὴ τυφλώκου.

Ἡ νέα πού εἶω; τότε ἐκκαμῶνετο, ἐπειραχθὴ πολὺ καὶ γυρίζει καὶ λέει τῆς νύφης. «Τρία χρόνια ὑπόφερα ἐγὼ, χωρὶς νὰ βγάλω μιλιὰ, καὶ σὺ μιὰ στιγμή δὲν μπόρεσες νὰ ὑποφέρῃς χωρὶς νὰ μιλήσῃς;» Ν' ἀκούσῃ ὁ νέος τὴν ἀγαπημένην του νὰ μιλήῃ, ἐγύθη ἀπάνου τῆς νὰ τὴν πιᾶσῃ, τὴν ἀρπάξε ἀπὸ τοῖς πλεξίδαϊς, ἀλλ' ἐκεῖνη γέννηκε χελιδόνι καὶ οἱ πλεξίδαϊς, ἔμειναν εἰς τὰ χέρια τοῦ ἀγαπητικοῦ τῆς. Μόνον δύο τῆς ἀπέμειναν, καὶ αὐταῖς εἶναι ἡ ψαλιδωτὴ ὄρα τοῦ χελιδονιοῦ.

Τῆ σημαντικώτερη ὁμῶς ἀπόδειξη τῆς θεωρίας τοῦ ὁ κ. Σκιας τὴν ἐφύλαξε στὸ τέλος, στὸ δεύτερο κεφάλαιο τοῦ βιβλίου ὅπου ἔξετάζεται τὸ «παρελθὸν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης». Χωρὶς τὸ δεύτερο κεφάλαιο καὶ τὸ πρῶτο δὲ θύγε τὴν ἀξία πού ἔχει τὴ μεγάλη, γιὰ τὴν στηρίζεται, μπορεῖ κανεὶς νὰ πει, στὸ δεύτερο, καὶ τοῦτο φυσικὰ ἔθιγε πρῶτο, ἂν ὁ κ. Σκιας τὰ πῶ ἀποδεικτικὰ ἐπιχειρήματα δὲν τὰ βαστοῦσε στὸ τέλος, ἀκολουθώντας τῶν παλιῶν ρητοροδιδασκάλων τὰ παραγγέλματα. Τόση πολλὴ σημασία ἔδωσε ὁ ἴδιος ὁ κ. Σκιας εἰς ὅσα, λέει στὸ κεφάλαιο αὐτό, τόσο ἀκλόνητα ἔδρε πῶς εἶναι τῆς θεωρίας τοῦ στηρίγματα, ὥστε δὲν ἐδίστασε νὰ πει ὅτι αἱ μόνον οἱ πολέμοι τῆς καθαρῆς ἐξήχουσι τὰ λογικῶς ὀρθὰ συμπεράσματα ἐκ τῆς γενικῆς ἀρχῆς, τῆς κεινῆς παρὰ τε τοῖς ὑποστηρικταῖς; καὶ τοῖς πολέμοις τῆς καθαρῆς ἐξήχουσι. Γιὰ τὴ γνώμη αὐτὴ τοῦ κ. Σκιας θὰ τὸν εὐχαριστήσουμε βέβαια τῆς καθαρῆς οἱ πολέμοι ἂν καὶ, πιστεύω πῶς πολὺ πολὺ δὲν τοὺς μελεῖ ἂν ὁ κ. Σκιας βρίσκει τίς ἰδέες τῶν λογικῶς ἢ ὄχι. Ἄλλο γὰρ, καθὼς λέει ὁ Σοφοκλῆς, ἐκ τε δοκούντων ἐκ τ' ἀδοκούντων ἰδὸν ὁ αὐτός, οὐ ταῦτον σθένει. Μιὰ μονάχα παρατήρησις νὰ κάνω θὰ μοῦ

δώσει τὴν ἀδεια ὁ κ. Σκιας. Γιὰ τὴν, ἀφοῦ βρίσκει «λογικῶς ὀρθὰ» μόνο τῶν «πολεμίων τῆς καθαρῆς ἐξήχουσι» τὰ συμπεράσματα, πού δὲ φταῖν' οἱ δύστυχοι ἂν τώρα μόλις ἦρθε τὸ «πλήρωμα τοῦ χρόνου» καὶ μόλις τώρα φάνηκε ὁ γλωσσικός Μεσσίας, πού βγάλε τὸν κόσμο ἀπὸ τὴ σκιά τῆς πλάνης στῆς ἀλήθειας τὸ φῶς, καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ μόνος λόγος πού δὲν εἶναι καὶ σωτὰ «πραγματικῶς ὀρθὰ» τὰ συμπεράσματά των, γιὰ τὸ κ. Σκιας ἀφοῦ μόνον αὐτοὶ ὡς τὰ τώρα εἶχανε δίκιο, γιὰ τὸ μόνον αὐτοὶ πηγαίνανε σύμφωνα μὲ τὴν λογικὴν, κάθε ἄλλο παρὰ δίκαια κρίνοντας, καὶ δείξει ἓνα σεβασμὸ, κάποιαν ἐχτίμησις ἀντὶς νὰ πει ἐπὶ τέλους καὶ δύο καλὰ λόγια γι' αὐτοὺς, πού καὶ ἂν δὲν εἶδαν τὴν ἀλήθεια, εἶσαν ὅμως ἱκανοὶ νὰ τὴ βροῦν, ξέρανε νὰ τὴ γνωρίσουν, ἀφοῦ ἡ λογικὴ τοὺς ὀδηγοῦσε, ἀπειναντίζε τοὺς ψέλαι ὁ κ. Σκιας ὅσα σέρνει ἡ σκούπα; Δὲ βρίσκετε φυσικὴ τὴν ἀπορία; Εὐκόλη ὡς τόσο ἡ ἀπάντησις, εὐκόλη ὅσο φυσικὴ ἔρχεται ἡ ἐρώτησις. Κάτω ἀπ' ἑλὴ τὴ σοφία καὶ τὴ μάθησις, κάτω ἀπὸ τὰ ἐπιχειρήματα τὰ ἱστορικὰ, καὶ τὰ γλωσσολογικὰ καὶ τὰ παρανοητικὰ ἀκαταμάχητα καὶ ἄλλο ἀλυσοδεμένο κρατᾷ τὸν κ. Σκιας, καὶ τὸν κάνει νὰ βλέπει τὰ πράγματα ὄχι ὡς εἶναι σὰς πού δὲν εἶναι παρὰ δὴ ἐπικρατεσιτέρα.

αὐτὰ καὶ ὅπως πρέπει, ἀλλὰ τέτοιὰ πού μ' ἐκεῖνο νὰ μὴν ἀντιμάχονται, καὶ τὸ κατὶ αὐτὸ εἶναι μιὰ πρόληψις, ἡ πρόληψις πού τόσους καὶ τόσους σκλάβους τοὺς εἶχε χρόνια καὶ χρόνια, πού στὰ βρόγια τῆς σφιχτοδεμένο κρατοῦσε τὸν Καραῆ, πού σὰν εἶδος μπαλτάμωμα βαστάει τὴν καθαρῆς, ἡ πρόληψις γιὰ τὴ γλώσσα μας πῶς εἶναι χυδαία, βάρβαρη, διεφθαρμένη, καθημαξευμένη, λαλιά, βρωμολογία, γέννημα τῆς δουλοσύνης, μιζοσφόδρα. Γιὰ τὰ κοσμητικὰ αὐτὰ ἐπίθετα, γιὰ τὸ πλῆθος τους μὴν ἀπορήτε. Δασκάλοι τὰ εἶπαν, καὶ ἔδειξαν ἔτσι, ὅτι κατὶ μάθανε καὶ αὐτοὶ ἀπ' τοὺς ἀρχαίους. Ἀντὴν Τέχνην τους, καὶ τὴ ζωὴ τους δὲν ἐνοιῶσαν, ἂν ἄλλου πούθεν νὰ τοὺς ἀκαλουθήσουν ἱκανοὶ δὲν ἐστῆθησαν τοῦλάχιστον μιμηθῆκαν τοῦ γέρο Ὀμηροῦ τὰ κοσμητικὰ ἐπίθετα. Ὅ,τι μπορεῖ ὁ καθένας. Τῆς πρόληψης; αὐτῆς σκλάβος εἶναι καὶ ὁ κ. Σκιας, καὶ ἡ σοφία του ὅλη καὶ ὅλα του τὰ χαρίσματα μὲ τὴν ἀστειολογία του μαζὶ δύνανται τόση δὲν εἶχαν, ὥστε τίς ἀλυσίδες νὰ σπάσει καὶ νὰ νάντικρύσει λεύτερος τὰ πράγματα, νὰ τὰ ἴδῃ καὶ νὰ τὰ καταλάβῃ ὅπως εἶναι. Σ' ἓνα μόνο διακρίσει ὁ κ. Σκιας ἀπὸ τὸν κ. Μιστριώτη ἀξάρνα, ὅτι καὶ τὸν τελευταῖο μαθηματικὸν ἀξίωμα εἶναι ἡ πρόληψις τῆς ἐκδοσφόδρα τῆς γλώσσης, αὐτὸρωτο ἀξίωμα πού

(*) Σοφοκλ. Ἀντιγόνη.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΤΡΙΔΑ

(Συνέχεια)

ΤΟΠΩΝΥΜΙΑ ΣΤΗ ΔΩΡΙΔΑ

Το μοναστήρι της Βαρνάκοβας είναι από τα πιο αξιοσημείωτα πράγματα στη Δωρίδα. Λόγγοι τριγύρω άγριοι γέρουνε στο ποτάμι κρύβοντας λύκους. Για το μοναστήρι αυτό έχουν γράψει μερικοί στα περιοδικά του «Παρνασσού» και της «Εστίας» Έγώ προσθέτω ένα τραγουδάκι που λέει :

Βόηθα Νικόλα απ' τ'α καρπιά,
Κι 'Αγιά Σοφία απ' τήν Πόλη.
Βόηθα και σ' Βαρνάκοβα
από το Λοιδωρίκι
γι' αυτήν τή σουση τήν ξανθή
γι' αυτήν τή μαυρομάτα,
πουν' τ'ο κορμί της μάλαμα,
τ'α χέρια της άσπρη,
τ'α δυο βουζιά του κόρφου της
αγνό μαργαριτρί.

Είναι αξιο να παρατηρηθῆ που τ'α όνόματα πολλών μονών μας είναι ξενόφωντα.

Παρακάλτω είναι το Βλαχοκάτουνο χωριό ψηλά στο βουνό. Κάτουνα και κατοίνα θά είπη στρατώνας κοκκι, γι αυτό στην Ελλάδα τόσα χωριά, κομπούλεις και θέτες έχουνε το όνομα αυτό.

Δι θά ξεχωρώ ποτέ τήν βραδεία που διανυχτερεύοντας στο ύπαιθρο, κουκουλωμένος μέσα σ'ε μιά κάπια κοντά στο ποτάμι, άνοιγα τ'α μάτια μου και έβλεπα μιά άγρια σκηνογραφία, τ'ο δάσος, που τ'ο βάλε φωτιά κάποιος Βλαχοκατουνιώτης για να κάνη χωράφι, να καίεται, νάνάθη και σβήνη και να όίγνη σαν προβολές ηλεκτρικού, δερμάτια από φως, μέσα στη λαγυράκι...

Ο δήμος Εύκαλλιού τραβάει ως τή θάλασσα, ο Σουλές, τ'ο Όμέρ-Ήφρέστη, τ'ο Χατάν-Άγρ, χωριά που θυμίζουν Τουρκία.

Και μερικά Σλαβικά έχει ή έπαρχία, Καρούτες πχ. λένε οτι είναι από τ'ο Καρούτα που σημαίνει σκάφος. Από τις Καρούτες έγνώρισα ένα άστυνόμο άνθρακασπιστή ο όποιος μου έλυσε τ'ο γλωσσικό ζήτημα σε δέκα λεπτά.

Το Λοιδωρίκι μερικοί λένε οτι είναι απ' τ'ο Ια Βιμίρι των Βενετών.

Άλλα έχει και ώραιες τοπωνυμίες στη Δωρίδα π. χ.

Τρίκορφο, Παλάτια, Έρατεινή, Μαλάματα, ένθ τουναντίον Ξυλογαϊδάρα.

Το Μαλάματα κάποιος τ'ο έλεγε οτι είναι τουρκικό, ένθ είναι ελληνικώτατον. Μάλαμα—μάλαμα (Μαλάτω), ως και τ'ο Άσπρη (άσπρη άσπρη).

Και από τ'ο φυτικό βασίλειο βρίσκει καλές τοπωνυμίες.

Καρυά, Μηλιά Σουκιά, Κλήμα, Γρανίτσα. Γρανίτσα είναι είδος δρυός, διν ειξεύρω άν είναι ελληνικό τ'ο όνομα αυτό, ως τ'ο ήμεραδου, άλλου είδους δρυός.

Όραιότατο όνομα απ' τ'ο φυτικό βασίλειο έχει ένα χωριό των Καλαβρίτων και ο δήμος του. Τ'α Κρονόφρα του δήμου Λευκασίας.

Έν γένει όλοι οι Δωριείς λέγονται Λοιδωρικώτες καθώς και οι γαλατάδες.

ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ ΣΤΗΝ ΔΩΡΙΔΑ

Τα παρχία της είναι άπλησίαστα, άκαρπα, βραχέα. Άπ' τ'α χειρότερα παρχία της Έλλάδας. Μόνον εκεί στη Βιτρινίτσα βλέπει κανείς λιμάνι με γή τριγύρω καλλιεργημένη.

Άπάνω στα βουνά της παρχίας είναι πολλά φτωχοχώρια που έχουν βοσκούς ως επί τ'ο πολύ.

— Τρυπιάδες ή Τρυπολόγους τούς λένε αυτοίς μερικοί γειτόνοι, επειδή έχουν τρυπώσι εκεί επάνω.

Στο χωριό Στρούζα, που είναι κατά τ'ο Λοιδωρίκι, λένε Κατριάδες τούς χωρικούς γιατί τούς κλείνει ο χειμώνας και μένον μέσα στα σπίτια τους και κρινίζονται από τή φωτιά. Στις Καρούτες τούς λένε Καρβουνιάδες.

Έν γένει στον φτωχό αυτόν τόπο δι μπορούν να ζήσουν οι άνθρωποι.

Ο Ύμητός μας είναι χειμαδιό Δωρικό. Στην Άθήνα ιδίως δυο επαγγέλματα επαγγέλματα, τούς γαλατάδες και τούς άμαξάδες.

Περώνοντας τ'α Παλαιοζάρια μπκίνεις στο δήμο Κροκυλιού

Η Πενταγιού είναι καλό χωριό, πρωτεύουσα του δήμου μαζί με τ'ο Παλαιοκάτουνο.

Στην Πενταγιού βλέπεις μερικά κεραμύδια... Γιατί εδώ στη Ρούμελη συνήθως δεν βάζουν κεραμύδια στα σπίτια, άλλα πλάκες, και γιατί είναι άκριβ, και γιατί δεν βαστούν τ'α κεραμύδια επειδή τ'α σκάνει ο χειμώνας και τ'α σπάζει τ'ο χιόνι.

Ο Καρκαβίτσας μ'ας έβγαλε στην μέση τήν Πενταγιώτισσα. Ποίημα του Παλαμά σ'αυτήν, που τ'ο έπαινεσαν ο Προβελέγγιος σε μιά κρίση διαγωνισμού, έτόνισε πολύ τ'ο ιστορικό αυτό.

Τώρα πάλι άκουσα, οτι κάποιος έτοιμάζεται να δραματοποιήση τήν ύπόθεση.

Του συνιστώ να άντλήση τίποτε απ' τήν εικόνα αυτήν που περιγράφει ο δημοτικός στίχος :

Κλείσε τ'α παραθύρια σου
Και σκέπασ' τήν φωτιά σου,
Νά μή φανή ο άσπρης σου
Όπούχεις στην καρδιά σου.

Ο Κόκκινος είναι ποτάμι που πηγάζοντας για τ'ο Λοιδωρίκι θά τ'ο περάσης. Κυλάει νερά θολά και κόκκινα.

Το Σουρούστι, τ'ο Κριάτσι, ή Άνδρεστεινά και τ'ο Νούτσουμπρο είναι κκοποφόρα χωριά του δήμου Βαμοίας.

Βαμοία ονομάσθηκε τ'ο μέρος αυτό, κατά τήν εξήγηση ενός δασκάλου, γιατί τ'α Βαρδούσια σαν βωμοί υπερφυσικοί κρέμονται από πάνω απ' τ'ο κεφάλι σου.

Το Κριάτσι, είναι κρυμμένο μέσ' στα έλατα, ακοιωνήτο, άπόκεντρο, άραίο. Άφου με πέρασαν για μεταφισμένο ληστή και μούλεγαν νάρητω κάτω τ'ο όπλο μου... Γύρω στο χωριό αυτό τ'α μέρη είναι δασώδη. Η Τρυπία είναι ένας λόγος μεγάλος από δρυς.

Τ'α έλατα όλόγυρα θεώρατα μοιάζουν με στροκτιώτες πουπιασαν τις κορφές. Και μόνο τ'ο Βλαχοβούνι, που τ'ο έχουν για λιβάδι οι τσοπάνιδες, οι βλάχοι, είναι γυμνό και φαρκλό.

Άπέναντι σ' ένα βουνό, στον Πύργο, έκινυτέψαμε να χαθούμε που μ'ας έπιασε φοβερός χειμώνας, χιόνι και χλαζι, άρας και καταχνιά. Ο συνοδοιπόρος μου, ένας έμπορος που τόν έλεγαν Μάντζαλο, εκεί πέρα έκόντεψε να πληρώση όλεις τις έμπορικές του άμαρτίες, αλλά έτυχε και άνθεζαμε από κάθε λιποψυχία γιατί είχαμε φάγει καλά τ'ο πρωί ακολουθώντας τ'ο όρητό του Μαντζάλου, οτι «όποιος φάει πρωί και παντοφρετή μικρός χαϊμό δεν έχει». Άλλά φαίνεται οτι μ'ας ώφέλησε πολύ περισσότερο ο συνοδοιπόρος μας κ. Χ. Κοζώνης που ήξερε τ'ο δρόμο.

(Άκολουθεί)

ΚΩΣΤΑΣ Σ. ΤΟΥΝΑΡΗΣ

καταδικάζει τή γλώσσα μας να μή γίνει ποτέ όργανο της Τέχνης και της Έπιστήμης, να μή χαιρεσει και τή ζωή του βιβλίου, άπεναντίας, άν είναι δυνατό, να χάσει και τή ζωή που παίρνει από τ'α χείλια, και που είναι ή άληθινή για μιά γλώσσα ζωή. Ένω για τόν κ. Σκια ή πρόληψη αυτή ή άνόητη δεν είναι λόγος άποδειχτικός, έπιχειρήματος δύναμη δεν έχει, μόν είναι κάτι που μέσα του φωλιάζει, και που κάθε στιγμή ξεγύνεται και φαίνεται στον προσεχτικό άναγνώστη του βιβλίου και που σκεπάσει τ'ο κ. Σκια τ'ο φως της άλήθειας. Νά ή εξήγηση της άπορίας μας, πολύ φυσικής, γιατί να στρώσει μπροστά και τόσο άγρια ο κ. Σκιας «τους πολεμικούς της καθαρευούσης» ένθ επί τέλους οι άνθρωποι δεν έκαναν και κανένα μεγάλο κακό άφου τίποτ' άλλο δι θέλανε παρά νάνουνε οτι τούς λέει ή λογική. Και τώρα μιά έρώτηση ακόμα. Τι έμπιστοσύνη νάχει κανείς και τι σημασία να δώσει σ' ένα τέτοιο βιβλίο, που δεν τ'ο γέννησε ή καλύτερη έρευνα, ή σκέψη ή άσκληάβωτη. Των φαινομένων ή άθόλωτη παρατήρηση, άλλα μιά; πρόληψης άνόητης, σαν κάθε πρόληψη, έχει τή σφαγίδα, πλάι στις άλλες σφαγίδες της σοφίας, της άστειολογίας, φοβερού παρατηρητικού, και πιο φοβερής παρανοητικής έπιδειξιούσης;

«Εκ Βυζαντίου άρχεισθαι». Τήν αρχή αυτή, που ίσως σήμερα είναι σε μερικά ζητήματα της μόδας, ακολουθήσε κι ο κ. Σκιας στην εξέταση «του παρελθόντος της ελληνικής γλώσσας». Είτανε «νεκρά ως πιστεύεται, ή γλώσσα των βυζαντινών συγγραφέων» ή καθώς πιστεύει και ζητάει να ποδείξει ο κ. Σκιας, είτανε γλώσσα ζωντανή; Τή γνώμη του αυτή διν είμαι σε θέση βέβαια να τήν κρίνω εύχομαι ως τόσο να είναι σωστή, γιατί κρέμα θά είταν άλήθεια να μήν έχει τίποτα σωστό τ'ο βιβλίο. Είπα πως δεν μπορώ έγω να κρίνω τή γνώμη του κ. Σκια για τή γλωσσική κατάσταση των Βυζαντινών. Πρέπει όμως και να προστέσω πως ούτε άπαιτήτο είναι να εξετάσει κανείς άν έχει δικιο ή όχι ο κ. Σκιας. Γιατί, είτε δικιο έχει, είτε κ' ή γνώμη του αυτή αξίζει όσο κ' οι άλλες, λόγος άποδειχτικός της θεωρίας του οτι διάλεκτος ή καθαρεύουσα, και δι έπικρατεστέρα, δεν μπορεί νάναι ή γλώσσα που μιλούσανε οι Βυζαντινοί, όταν ή έμπειρία, όταν τής τωρινής γλωσσικής καταστάσεως ή εξέταση πειθεί, πως ή άνακάλυψη πούκανε ο κ. Σκιας για τήν καθαρεύουσα, είναι καλή μόνον να τήν θαυμάζουνε οι κριτικοί των έφημερίδων, κ' οι λόγιοι της σειράς τ'ο κ. Καλογερόπουλου.

Για να πετύχει κανείς στην έρευνα, στη με-

λέτη ενός ζητήματος, πρώτο κι άπαραίτητο είναι να μπορεί να έχτιμήσει τή σημασία κάθε φαινομένου πουχει σχέση με τ'ο ζήτημά του, να ξέρει να ζυγίζει τί κύρος μιας άποδείξεως, να καταλαβαίνει δηλ. άν έχει πραγματική άποδειχτική δύναμη για τή θεωρία του ένα φαινόμενο, και να βρίσκει τή σχετική αξία των διαφόρων άποδειχτικών λόγων. Πολύ φυσικό λοιπόν είτανε να πετύχει τόσο λαμπρά ο κ. Σκιας, όταν πολεμάει με τήν εξέταση και τήν εξακρίβωση της γλωσσικής καταστάσεως των παρασμένων κίωνων να στήσει τή θεωρία του και να ποδείξει πως είναι σωστή.

«Μία θεμελιώδης πλάνη κοινή παρά τε τοις πολεμίοις της καθαρευούσης και τοις ύποστηρικταίς αυτής μετά μιας έσφαλμένης γλωσσολογικής αρχής εγέννησαν τήν κατά τή: καθαρευούσης σταυροφορίαν» λέει ο κ. Σκιας. Και τ'ο δεύτερο κεφάλιο του βιβλίου του, τ'ο γέννησε «μιά θεμελιώδης πλάνη» τ'ο κ. Σκια, που κυριολεκτικά παρανόηση δεν είναι «Πάντες δηλ. γράφει ο κ. Σκιας, πιστεύουσιν οτι ή καθαρεύουσα έδημιουργήθη δι' εισαγωγής αρχαϊκών στοιχείων έν τή ζωσφ. γλώσση υπό των λογίων του τέλους τ'ο Η' αιώνος».

(Άκολουθεί)

ΣΠΥΡΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ